

de kern zichtbaar *voortelt* en tusschen de beide kernheften gelegen *stengeltje*, waaraan een paar nog zeer dunne blaadjes. De beide met deze kern verbonden kernheften nu noemt men de *zaadlobben* of „klemladen“. Al naar de bevestigingswijze twee zulke zaadlobben dan wel één hebben, spreekt men dan van di- of monokotyledonen.

Berust de indeeling der twee-zaadlobbigen in drie onderklassen, gelijk wij boven zagen, op het verschil dat onder hen voorkomt met betrekking tot de „bloemkroon“, wat met een *bloemkroon* bedoeld wordt, zal duidelijk worden, indien men zich een bloem voorstelt. De top van de bloemsteel heet de „bloembodem“, en deze draagt de overige bloemdeelen. Tot die overige bloemdeelen behooren nu, behalve meeldraden en stampers, twee kranen van blaadjes. De buitenste dezer kranen, „de kelk“, is meestal groen, de binnenste daarentegen meestal gekleurd. Deze binnenste nu heet de *bloemkroon*. Deze kroon ontwikkelt zich pas in haar grootte en kleuren, wanneer de bloem bloeit.

Bij de eerste onderklasse der twee-zaadlobbigen nu, zijn, gelijk wij boven gezien hebben, de blaadjes van de bloemkroon los en vrij van elkander; bij de tweede zijn zij tot een geheel vergroeid, bij de derde eindelijk ontbreekt een bloemkroon.

Zoo hebben wij dan in dit artikel, dat handelt over de indeeling, die wij menschen van de plantenwereld maken, ons den weg gebaand tot de bespreking van 's Heeren ordinantien voor den vorm, den inwendigen bouw en de levensverrichtingen van de plant.

„Zoek mijn aangezichte.“

Mijn hart zegt tot U: Gij zegt: Zoek mijn aangezichte. Ik zoek u aangezichte, o Heere. Psalm 27:8.

Voor tijden was niets gewoner dan een vroom man, op zijn dagen gekomen, met lust en liefde te hooren verhalen, „hoe hij den Heere had leeren kennen.“

Dat was toen de term, de zegswijze, die manier van uitdrukking: „toen en toen heb ik den Heere leeren kennen.“

Later werd dit anders. „Toen heette het: „Ik ben aan mijzelf zoo en zoo ontdekt“, of „ik heb toen en toen bekeerd“, of ook: „ik heb toen en toen mijn ziel aan Jezus overgegeven“, „ik heb in dien en dien mijn Heiland gevonden“, of wat anderen term men koos, om weer te geven wat in de eigen ziel was omgegaan.

Nu heeft zeker elk van die zegswijzen haar eigen bekoring, maar kwalijk ontken kan toch worden, dat de oude manier van zeggen: „Ik heb den Heere leeren kennen“, in juistheid, diepte en innigheid niet voor de later gekozenen onderdoet.

Jezus zelf sprak het uit: „Dit is het eeuwige leven, dat ze U kennen“, en bevestigde daarmee slechts den klaagroep van den Profet over deze verachtering in Israël, „dat er geen kennis Gods in het land is.“

En toch, men verhele het niet, heeft dat spreken van „ik heb den Heere leeren kennen“, op den duur daarom niet bevestigd, omdat het ongemerkt van zijn mystieke achtergrond werd losgemaakt en in uitwendige, verstandelijke, leerstellige kennis verzakt werd.

Er zit in het „kennen van God“ meer dan éne betekenis.

Zeker kent God niet, wie alle wetenschap derf omtrent zijn Wezen, Deugden en Werken. Evenmin kan iemand gezegd worden God te kennen, die Hem niet aanbiddend leerde in zijn heilige Druiveldigheid. En ook mag bij de kennis Gods nimmer de betuiging van onzen Heiland uit het oog worden verloren: „Niemand kent den Vader dan de Zoon, en wien het de Zoon wil openbaren;“ een openbaring waaronder ongetwijfeld ook het licht te verstaan is, dat uit het Evangelie van Jezus Christus ons tegenstraalt.

Maar even grif als we dit toegeven, dient toch met klem en nadruk te worden volgehouden, dat hierin de kennis van God niet opgaat; dat er in de kennis Gods ook een geestelijke werkelijkheid ligt uitgesproken, die dieper gaat dan ons verstandelijk denken, en die de afgetrokkenheid van begrip en leerstelling slechts aanwendt als middel ter verheldering van ontvangen indrukken, zielsgevoelens en innerlijke gebeurtenissen.

En juist dat laatste werd allengs vergeten. De kennis Gods werd in het afgetrokken gehouden. Zoo werd de kennis Gods een in zich opnemende van formeelen en leerstellige inzettingen. En tenslotte waande hij in de kennis Gods het verat te zijn voortgeschreden, die het scherpmijst, het schranderst en het volledigst u een stuk dogmatiek over God wist uit te leggen.

Dat nu kon op den duur niet voldoen, en toen is de zielsbevinding van het genadeleven in een ander uiterste overgeslagen, en is de mystiek der religie geheel, of bijna geheel, in het verlossingswerk en Christus gaan zoeken, met natuurlijk hetgeen men daarvan op zich zeiven vond toegepast.

Of dit winste was? Ten deele ongetwijfeld. Veel beter nog een inwendig zielebestaan dat zich warm verkijkt in het verlossingswerk en roemt in het wandelen op den weg der behoudenis, dan een soort Christendom dat enkel webben spint uit leerstellige fijnheden.

Maar het hoogste is het daarom toch niet. Hooger, veel hooger stond men oudtijds, toen men het „den Heere leeren kennen“, nog beide én leerstellig én mystiek verstond. Immers op dit standpunt bleef God zelf het middenpunt, en kwam de religie (wat dan toch is en blijft de dienst van God) veel beter, veel vollediger, veel inniger tot haar recht.

Dat mystieke kennen van God vindt in de Schrift vele uitdrukkingen. We hooren gedurig van „Gods verborgen omgang“, van „verkeeren in Gods tente“, van „wandelen met God“ en zooveel meer, en het Evangelie zelf verdiept dit tot de rijke, heerlijke gedachte, dat de Vader komt en woning bij ons maakt; — maar toch, de meest gebedzame term, om dat hoogere kennen van God uit te drukken, wordt ontleend aan het „aangezichte Gods“.

Van Mozes, den man Gods, staat dit als het hoogste, het hem van alle profeten onderscheidende opgetekend, dat God „tot Mozes sprak aangezichte tot aangezichte, gelijk een man met zijn vriend spreekt“.

Wat aangezicht hier beteekent, wijst zich aan

de hand van wat hier van Mozes gezegd wordt, vanzelf uit. Naar den beide Gods geschapen, is het natuurlijk en noodzakelijk, dat we in onze verhouding tot God zooveel doenlijk gelijke gewaarwordingen hebben als bij onze verhouding van mensch tot mensch.

Er is een sprake in de natuur; er is een sprake die tot ons komt uit het dier, maar heel anders en veel rijker is de sprake die tot ons komt van den mensch, ook al zwijgt zijn stem. Het gelaat, het aangezicht spreekt. Sprekt door geheel de uitdrukking, maar vooral door en uit het oog. Het oog is als een venster van het lichaam waardoor wij in iemands ziel inzien, en waardoor hij uit zijn ziel uitkomt, om ons aan te zien, te begripen, en toe te spreken.

Het overige van ons lichaam is, vergeleken bij ons gelaat, stom en wezenloos. Het is zoo: men toek ook met de hand, en vooral zielelijke volken hebben de gewoonte, elk woord met een beweging van de hand te versterken en te begeleiden, en ook is waar, dat bij zeer heftige gemoedsaandoeningen heel het lichaam zich verkrampst en meesprekt; maar dit alles neemt niet weg, dat hoe hooger de mensch komt te staan, des te meer het overige lichaam in rust en kalmte blijft, om al een heel gelaat, het aangezicht te doen spreken, en juist daardoor aan het gelaat veel rijker en veel fijner uitdrukking te geven.

Een ruwe klant op de markt spreekt met handen en beenen; een vorst op den troon veel meer door den blik en majesteit van het gelaat. Vandaar kon het niet anders, of bij ons spreken over de verhouding waarin we tot God staan, moest wel „het aangezichte Gods“ op den voorgrond treden, en in dat aangezichte Gods onderscheiden worden, wat uitgaat uit zijn mond, wat zich uit door zijn oog, en wat blaast in toorn en verbolgenheid uit zijn neus.

Mensch en mensch ontmoet zich in edeler zin door van aangezicht tot aangezicht te spreken, en zoo kon er ook van onzen omgang met God niet anders verklaard, dan dat dit het hoogste was, zoo ook wij onzen God van aangezicht tot aangezicht mochten ontmoeten.

Nu mag dit niet grofzinnelijk worden verstaan, iets wat anders zeer voor de hand ligt, en er zelfs heengeleid heeft om God den Vader in de gestalte van een grijsaard af te beelden. Bekend is het, hoe zelfs Mozes hier in feil verviel, en een oogenblik bad of hij Gods eigen aangezicht mocht aanschouwen. Een vermetele bede, die tot antwoord ontving: „Gij zoudt mijn aangezicht niet kunnen zien, want geen mensch zal mij zien en leven.“

Dit blijft alzo uitgesloten. Nimmer zullen we van den heiligen Gods aardschielijk gedenken. De beelddraak, die ons hier steunen moet, blijft in mystieke nevelen gehuld. Een zichtbaar geest vertoont alleen wat lichamenlijk is, en God is een geest, bij Wien alzo van lichamenlijke trekken geen sprake kan zijn.

De zaak is deze. Als wij iemand in het gelaat zien, zoo inzien, dat we ten slotte zijn innerlijk wezen grijpen, dan is het uitwendige gelaat voor ons slechts het middel geweest om tot de kennis van zijn inwendig bestaan te geraken, en ten slotte kunnen we ons dan denken, dat al het uitwendige gewijld en dat we toch de kennis van zijn persoon konden overhouden.

Wein, bij God den Heere is deze wijze van kennisneming een andere. Hier treedt het lichamenlijk hulpmiddel niet tusschen beide. Hier dringt onze geest rechtstreeks in het geestelijke Gods in, zoodra Gods Geest dringt in ons. Maar het resultaat is dan toch, dat wij evenzo, ja veel beter nog, een geestelijke kennis van het bestaan, van het zijn, van het wezen Gods erlangen, en dat we, om die kennis te verklaren, slechts de beelddraak van het aangezicht gebruiken.

Hoofdzak is maar, dat we niet langer ons vergenoegen met een begrip van God, met een wetenschap aangaande God, met een spreken over God, maar dat we met God zelve in aanraking zijn gekomen, dat we God zelve ontmoet hebben, dat Hij zich op en door onzen levensweg zich aan ons ontsluit heeft, en dat er een persoonlijke verhouding is ontstaan tusschen den levenden God en tusschen onze ziele. Als dan ook de Schrift ons de betuiging des Heeren brengt: *Zoek mijn aangezichte*, schuilt hierin een diepe zin.

Men kan iemand uit de verte waarnemen, men kan van iemand hooren, en merken dat hij er is, maar zonder nog tot hem te zijn gegaan, zonder nog zich voor hem geplaatst te hebben, zonder zich nog tegenover hem te hebben gevoeld, en zonder nog zich zoo tegenover hem te hebben bevonden, dat hij ons aanzag en wij hem.

En zoo is er ook in het leven van Gods kind een oogenblik, dat hij drang en behoefte gevoelt niet te rusten, eer hij zijn God vindt; eer hij, na Hem gevonden te hebben, zich voor Hem gesteld heeft; en nu, voor hem staande, zijn aangezicht zoekt; en van dat toekken van zijn aangezicht niet kan af laten, eer hij Gods oog ontmoet heeft en in dat ontmoeten de aangrijpende gewaarwording ontving, dat God hem in de ziel zag en hij God in zijn Genadeoog. En eerst wanneer het daar toe kwam, ontsluit zich het mysterie der genade.

7 December 1877 — 7 December 1902.

Met de verschijning van dit nummer heeft de *Heraut* vijf en twintig jaar bestaan. Er bestond geen aanleiding om van dit jubileum een feestviering te maken, zelfs niet om een feestnummer te doen verschijnen. Tot anderen werkkring geroepen, moest ik mij in de laatste maanden in hoofdzaak bepalen tot de rubriek der meditatie.

Toch is het mij behoefte, mijn dank uit te spreken, dat het mij, korte weken van ziekte in 1894 uitgezonderd, vergund werd deze vijf en twintig jaren elken Zondag, onafgebroken, over de heiligste dingen mijn gewaarwordingen en denkbeelden ten beste te geven; mijn dank voor den invloed dien de *Heraut* deze vijf-en-twintig jaar op het godsdienstig en kerkelijk leven mocht hebben; en mijn dank niet minder aan den breeden kring van mijn getrouwe lezers, die mij dit vierde eener eeuw door hun warme belangstelling in mijn arbeid steunden.

KUYPER.

's-Gravenhage, 4 December 1902.

Amsterdam, 5 Dec. 1902.

Beginsel.

De strijd over de opleiding, die de broeders verdeelt, dreigt steeds meer een principieel karakter aan te nemen.

Dat vele broeders om redenen van praktisch belang voor de instandhouding der Theologische school ijveren, is te begrijpen, en ook *De Heraut* heeft sinds 1893 dat standpunt ingenomen.

Voor eerst zit in de Theol. school te Kampen een stuk historie der Chr. Geref. Kerk. Zulk een historisch monument, waaraan de liefde van vele geslachten gebouwd heeft, sloopt men niet gaarne. Indien we het als wandalisme afkeuren, wanneer onze deeltige stadspoorten en oude kasteelen voor afbraak verkocht worden, dan gebiedt pietieit tegenover de historie, dat een inrichting die veertig jaar lang de kerken gediend heeft, niet met hoogwel en mokker wordt omver gehaald.

Voorts belichaamt zich in de school eene gedachte, die ook wij niet gaarne prijs geven. Nu de Overheid niet meer professie doet van de Gereformeerde religie; daardoor elke zekerheid ontbreekt, dat de landuniversiteiten weer met gereformeerde hoogleraren zullen worden bezet, en de Vrije Universiteit wel het gereformeerde beginsel hoog houdt, maar door haar onafhankelijke positie tegenover Staat en Kerk nog geen gezamenlijk waarborg aanbiedt voor de zuiverheid van haar confessioneel standpunt; heeft de kerk te zorgen, dat zij voor de opleiding van haar dienaren een *eigen* school bezit. De Kerk mag niet in absolute zin afhankelijk worden van een Universiteit, waarvoor zij geen zeggenschap bezit. Hoe veel voordelen een universitaire opleiding ook aanbiedt, voor ons staat het hoogste, dat de opleiding onzer aanstaande Dienaren des Woords geschiedt door hoogleraren die trouw zijn aan de belijdenis der Kerk.

In de historie der Christelijke kerk ziet men dan ook steeds een zekere aarzeling, hoe de opleiding tot het ambt geschieden moet. In de dagen der apostelen, toen de hoogscholen te Jeruzalem, Ephesus en Athene onbruikbaar waren, zorgde de kerk zelve voor de kweeking harer dienaren. En evenzo hebben in den tijd der reformatie, toen de hoogscholen meest in Roomsche handen waren, de kerken zelf voor de opleiding gezorgd. De „profeetie“ te Emden en te Londen was de kweekschool voor menig dienaar des Woords, die tijdens de reformatie onze kerken met eere gediend heeft. En de broeders die te Wezel saamkwamen in 1568, drongen op de oprichting van een kerkelijke kweekschool aan.

Deze feiten moeten onbevengden en eerlijk erkend worden. Nooit mag de voorstelling worden gegeven, alsof de kerk niet het recht zou hebben, scholen op te richten of in stand te houden voor de opleiding harer dienaren. Wie dat leert, is met de historie lijnrecht in strijd.

Maar even beslist leert de geschiedenis, dat de kerk dit recht nooit in dien zin heeft opgevat, alsof de *kerkelijke opleiding* de eenig juiste, door Gods Woord gebodene was, en daarom principieel tegenover de universitaire opleiding moest staan. Zoodra er gelegenheid kwam om Universiteiten op te richten, hebben onze Gereformeerde vaders daarvoor met alle macht geijverd. Reeds op de eerste Synode in ons vaderland, gehouden in 1574, drong de classis Walcheren er op aan, dat de Synode aan den Prins van Oranje zou verzoeken een volledige Hoogeschool te stichten, waar de aanstaande predikanten konden worden opgeleid. En toen deze Hoogeschool te Leiden verrees, werd aan de oprichting van kerkelijke kweekscholen niet meer gedacht. De kerken stonden er wel op, dat haar zekere invloed en zeggenschap over de theologische faculteit werd toegekend, maar op niet één Synode is het voorstel gedaan om een seminarie te stichten. Zelfs in den troebelsten tijd der Remonstranten, toen Leiden's Academie met het gijf der Arminianen doortrokken was, heeft men aan de oprichting eener kerkelijke school niet gedacht.

De historie leert dus, dat het opleidingsvraagstuk door de kerk nooit in principieelen zin is uitgemaakt, maar dat het praktisch belang hierbij steeds den doorslag gaf. Waren er geen Universiteiten, of waren de Universiteiten onbetrouwbaar, dan leidde de kerk zelf haar dienaren op. Maar konden de kerken een goede universitaire opleiding krijgen, dan werd aan de oprichting van eigen kweekscholen niet gedacht, mits aan de kerk waarborgen werden gegeven, dat het onderwijs aan de Universiteit in overeenstemming was met haar belijdenis.

Niet genoeg kan het daarom betreurd worden, dat in 1893 bij de vereniging der Christelijke Gereformeerde en Nederlandsche Gereformeerde kerken als beding is gesteld, dat men *principieel* de noodzakelijkheid zou erkennen, dat de kerk een eigen inrichting hebben moet. Wel werd daarnaast het recht van de vrije studie erkend; wel gaf men over en weer toe, dat de kerken later over dat beginsel mochten oordeelen; maar men begon dan toch met een *beginsel* te aanvaarden, dat noch in Gods Woord, noch in de Gereformeerde belijdenisschriften te vinden is, en door niet één Gereformeerde theoloog van naam verdedigd is.

Men versta ons hierbij wel. Aan den inhoud van het beding, dat de Kerk haar theologische school in stand zal houden, tornen wij niet. Wanneer men op utiliteitsgronden voor het behoud *dezer* theologische school pleit, dan zal *De Heraut* daaraan steun bieden. Het drijven van sommige broeders om de Theologische school op te heffen, heeft onze sympathie niet. Vereeniging van de Theologische school met de Theologische faculteit zóó, dat de Gereformeerde Kerken elk oogenblik in staat zijn, bij principieel gevaar van de zijde der Uni-

versiteit, deze school weer zelfstandig te laten optreden, is voor ons eisch van het oogenblik. Een Theologische faculteit met een sterk zeggenschap is voor ons niet voldoende, omdat dit zeggenschap altoos contractueel blijft en de Kerk, wanneer dit contract verbroken wordt, niet plotseling in verlegenheid mag worden gebracht. Alleen wanneer de Theologische school der kerken in de vereenigde inrichting blijft voortbestaan, zijn de rechten der kerken naar onze overtuiging voldoende gewaarborgd. De Theologische school zet dan in anderen vorm haar leven voort, en zoodra de Kerken het noodig oordeelen, kan de Theologische school haar zelfstandig bestaan terug krijgen.

Hierover is dus tusschen ons en de broeders, die voor de Theologische school ijveren, geen geschil.

Maar wel gaat het geschil daarover, of het hebben eener eigen inrichting een *beginsel* is.

Eigenaardig is het, dat de broeders, die principieel bezwaar hebben tegen Art. 2 van de Statuten der Vrije Universiteit, omdat daar gesproken worden van gereformeerde beginselen *naast* de Gereformeerde belijdenisschriften, en zij van een Gereformeerde beginsel buiten de belijdenis niets weten willen, zelf hun geheele actie laten beheerschen door een *beginsel*, dat in niet één Gereformeerde Confessie te vinden is.

Deze tegenstrijdigheid echter voor hun rekening latende, zullen ook deze broeders ons toestemmen, dat het onzedelijk is als Gereformeerde Kerken een *beginsel* uit te spreken en te handhaven, dat voor verreweg het grootste deel *dezer* kerken geen *beginsel* is, en zoodra het als *beginsel* wordt gesteld naar hun overtuiging juist in strijd is met de Gereformeerde belijdenis.

Aan de broeders, die, zooals Prof. Lindboom, hierin een *beginsel* zien, wenschen wij de volle vrijheid te laten om voor dit beginsel te ijveren. Zoodra ze op afdoende gronden uit Gods Woord zullen hebben aangevoerd, dat de *kerkelijke* opleiding door God geëischt wordt, dan zullen wij voor de uitspraak van Gods Woord ons buigen en zal dit nieuwe dogma in onze belijdenis moeten opgenomen worden. Een geloofsartikel over de opleiding tot den dienst des Woords moet dan door deze broeders worden voorgesteld.

Maar zoolang dit niet geschied is, mag tot accoord van kerkelijke gemeenschap niet een *beginsel* worden gesteld, dat naar de overtuiging van de meeste Gereformeerde Kerken geen beginsel is.

Wij lijden nu tien jaar onder de gevolgen van deze fout. Heel onze kerkelijke strijd wordt er door verbitterd. Ieder die voor de vereeniging onzer beide opleidingscholen ijvert, wordt om deze ongelukkige uitdrukking als een schender van het beding, als een man, die trouweloos zijn eeden breekt, aan de kaak gesteld.

Dit mag zoo niet langer. Onze eerste Generale Synode heeft dezen ban op en plaatste of dit beginsel als dogma in onze belijdenis of verklaard, dat dit beginsel niet de geloofsuitdrukking van de Gereformeerde Kerken in Nederland is.

Wat nu?

De toestand der Theologische School wordt steeds moeilijker.

Gelijk men weet heeft Dr. Van Schelven voor de benoeming bedankt. Dit geschiedde niet om redenen van principieelen aard. Maar den rijk gezegenden werkkring te Amsterdam te verlaten voor de onzekere positie te Kampen, lokte dezen dienaar des Woords niet aan. Een besluit, dat onder de gegeven omstandigheden te begrijpen valt.

Dr. Bouwman aarzelde evenzeer. Waar de actie in de kerken, die om een buitengewone Synode roept, steeds sterker wordt, wilde hij, naar de bladen meldten, liever de beslissing over zijn benoeming uitstellen. Wanneer in de behoefte aan onderwijs te Kampen ten deele kon voorzien worden, tot de Generale Synode bijeenkomt, ware dit hem het liefst geweest.

De jongste curatorenvergadering te Kampen bleek echter weinig in staat om vaste leiding te geven. Naar een der curatoren in de *Zuider Kerkbode* mededeelt, werd wel een voorstel gedaan, om met benoemingen te wachten, maar dit voorstel werd met staking van stemmen verworpen.

De toestand is dus zoo, dat vijf van de tien curatoren voorlopig geen nieuwe benoemingen willen doen, en vijf met benoeming willen doorgaan.

Wel een bewijs, hoe groot de verwarring is en hoe lijnrecht de meeningen tegenover elkander staan van hen, die voor de School hebben te zorgen.

Deputaten zijn nu tegen 18 December opgeroepen om, des noodig, twee professoren te benoemen.

Gemakkelijk is de taak dexter deputaten niet.

Wel is het volkomen juist, dat de curatoren, krachtens hun instructie, te bepalen hebben, hoeveel hoogleraren er te Kampen zullen zijn, maar wanneer in het curatoren-college de helft niet wil benoemen en de helft wel, dan staan deputaten toch voor een moeilijke beslissing.

Bovendien deputaten zijn geen stemmachines, die, louter op last van curatoren, benoemen zooveel hoogleraren als deze willen. Ze zijn door de kerken aangewezen en gevolmachtigd voor een zeer ernstige taak. En al staat het niet aan hen om te bepalen, hoeveel hoogleraren er te Kampen zullen zijn, toch hebben zij wel degelijk het recht, de vraag aan curatoren te stellen, of het bij deze gedeeldheid in den boezem van het curatorium, wijs is, met de benoemingen door te gaan.

Hier komt nog iets bij.

De Synode te Arnhem, al wist ze officieel niet, dat de heeren Bavinck en Blesterveld

de School wellicht zouden verlaten, heeft toch met de mogelijkheid rekening gehouden, en juist met het oog daarop den weg aangewezen, die tot het aanroepen eener buitengewone Synode leiden kon.

De Elzinga, die tot de minderheid behoorde, is in dit opzicht zeker een onveracht getuige. En hij deelt volkomen naar waarheid het volgende mede:

Volgens de *Heraut* was het eene afwijking van hetgeen tot dusverre regel was, dat de bepaling door de Synode gemaakt werd, om aan de roepende kerk vrijheid te geven, op verlangen van twee provinciale Synodes eene buitengewone Generale Synode bijeen te roepen. Dat was dus iets ongewoons, iets nieuws. Maar voor welke buitengewone zaak werd dan deze buitengewone bepaling toch gemaakt? Het viel mij op, toen het besluit in zake de opleiding gevallen was, en de heeren Professoren op twee na door drukke bezigheden genooddaakt werden heen te gaan, dat toen prof. Rutgers, die namens zijne ambtgenooten dit mededeelde, er bijvoegde dat de president er toch wel aan denken moest om de gelegenheid vast te stellen voor eene vervroegde of buitengewone Synode. Wij wisten toen nog niet waarvoor dat noodig zou kunnen zijn. Later, eenigen tijd na de Synode, zeide een lid van de meerderheid in eene vergadering van tien personen (meerendeels Synodeleden): dat de Synode van Arnhem voor wijlen prof. Wielens niet zoo spoedig mogelijk, maar „met bekwaam speed“ een opvolger wilde benoemen zien, daar zat de gedachte achter van eene buitengewone of vervroegde Synode. En geen der anderen weersprak dit. Voor het uitgaan der Synode had men (hadden sommigen dus reeds het oog op zulk eene buitengewone Synode.

Natuurlijk heeft de Synode hiermede niet bedoeld, dat de provincien, die te Arnhem voor het concept-Bavinck-Rutgers waren, zoo spoedig mogelijk een nieuwe Synode moesten bijeenroepen, om het aangenomen besluit door te zetten.

Indien dat de bedoeling was geweest, zou de Synode veel beter hebben gedaan met zelf het aangenomen besluit uit te voeren.

Maar wel rekende de Synode op de mogelijkheid, dat de kerken, die op de Synode de minderheid vormden, bij rijper nadaken zonden gevoelen, dat de toestand der school zoo niet blijven kon en daarom zelf op een bevestigende oplossing zouden aandringen.

Nu gaan er steeds meer stemmen op, die hope geven, dat dit eenig redmiddel om uit onze moeilijkheden te komen, door de Kerken zal worden aangegrepen.

In Zeeland vond de kentering reeds plaats. Dr. Littooy heeft in de *Zuider Kerkbode* bezied en warm voor een buitengewone Synode gepleit.

Thans komt ook Dr. Bos in de *Bazuin* het voorstel doen, dat de Kerken zullen besluiten tusschen zijn voorstel en het voorstel Bavinck-Rutgers.

Een beslissing, die natuurlijk alleen door een buitengewone Synode kan genomen worden, nadat de Kerken zich eerst vrij hebben uitgesproken over beide voorstellen.

Er zijn dus tekenen, die er op wijzen, dat men den bitteren broederstijd moede wordt en liefst tot een eervolven vrede zou willen komen.

Onzerzijds zal deze actie niet worden tegengewerkt. Mits zij van de *minderheid* uitga en dus elke schijn voorkomen worde, alsof de *meerderheid* met geweld haar meening zou willen doorzetten.

Maar juist daarom zouden wij zoo gaarne hebben gezien, dat de Curatoren met vroede staatsmanskunst hadden afgewacht, wat deze kerkelijke actie baren zal, en geen definitieve maar tijdelijke maatregelen hadden genomen om in de behoefte der Theologische School te voorzien.

Met welk recht?

Dr. Gispén gaat voort met in de *Bazuin* zijn jeugdigen ambtgenoot te onderwijzen. In zijn laatste brief wordt door hem zeer geijverd tegen het bijeenroepen eener buitengewone Synode.

Om zijn jeugdigen ambtgenoot al het nuttelooze van zulk een poging te doen inzien, deelt hij hem mede, dat het zeer de vraag zou geweest zijn, of de Vereeniging van H. O. het voorstel der Arnhemse Synode wel zou hebben aangenomen. En althans nu de Theologische faculteit weer volledig bezet is, behoef er volgens hem niet aan gedacht te worden, dat de Vereeniging afstaf zou willen doen ten bate van de Kerken van haar souverainrechten over de Theol. faculteit.

Moge wij vragen, met welk recht Dr. Gispén deze dingen aan zijn jeugdigen ambtgenoot verkondigt?

Tot dusverre wist niemand, dat Dr. Gispén een officieel mandaat had om namens de Vrije Universiteit of de Vereeniging voor Hooger Onderwijs te spreken.

Laat ons daarom officieel mogen mededeelen, dat de Vereeniging voor Hooger Onderwijs sinds Juni niet weder vergaderde; dat in haar midden het voorstel Bavinck-Rutgers niet eens besproken is en dat al deze veronderstellingen geen anderen oorsprong hebben dan het wel eens wat al te fantasieerlijk brein van Dr. Gispén.

Indien men oordeelt dat een buitengewone Synode geen nut kan stichten, dan verdonkde men dit vrij. Maar men gebruikte hiervoor geen argumenten, die niets dan onderstellingen zijn en waarmede men, zij het dan ook onwillens, een zeer leelijke blaam werpt op de Theologische hoogleraren der Vrije Universiteit.

Onze kleeding.

IV.

De mensch in den staat der rechtzindheid droeg geen kleed. Omdat er geen zondige begeerte in hem woonde, behoefde hij het lichaam niet te bedekken. Dat leert ons

Gods Woord. daarmede, te hygiëne, dat is aangelegd, elke bekleedi de normale v Toch is h De dwaze v half dierlijke gelopen en van het dier weerlegd wor sprekende fel van nature lijkheid van dat hij geen.

Al wat di maar verbergt visch draagt vogel een de voortig gediend heerlijkheid silveren schu pracht, in d het dier dit zijn naakte v Het kuiken, jong van het heft, zijn wa schoonste dit afgenomen of heeft daarmee schoonheid v naakte lijf, m nature draagt Bij den m naakte licha God hem sch schubbenpant den regenbo als satijn zoo heid van het in die doorse aderen en b meren door h vormen en o hun sierlijke niet dient o de pracht en lichaam aan i

Wilt ge, da kleed gescho lichaam te be dier is niet h de schepping en been nog geworden; het vormen ontb overhand en den van den deze in zich i vormen achter dat kleed, dat Waar dat sie zooals bij het staat het onde laagst.

Eerst in het de Heere het schepping gefi aan tinten van groot, dat de geen verwen i doorschijnende slechts enkelz zooals Rubens penseel die vli kleurschakeeri te grijpen en En niet alleer aangait, ma trische en he betref, staat l alle schepsel beweren, dat vorm in heel die niet in b hoogste uiting trie bestaat i het lichaam i monie der p heel het mer houdingen te richte lichaa kogelvormige lichaam draa van borst en aesthetisch o aan het mem trefbare schoo vleesch zoore is geworden, i een albasten i Het mensche het tekenend is spiegelbeeld

Die wonder lijke lichaa we daarin zij zouden. Daar heid niet, ma voor het me sieraad van i vacht zou h van schoonhe lijk lichaam v het geen a schoonheid n

Wanneer s zoekers gem oorspronkelijk kleed van ha niets dan een enkel feit wor menschen ruig ook nu nog harige Esau's die harigheid gelaat toe, d gaat en het soodart men i ook „hondme geeft recht o mensch oorsp zou hebben g dige feit, d volkeren de gering is en nauwelijks to